

Адыгэ

макы

Голос адыга

Адыгэ Республикэм и Правительствэ игъэзет

Адыгэ Республикэм и Лышхъэ и Указ

Медалэу «Адыгеим и Щытхуэжы» зыфилорэр
А. А. Бэгъушъэм фэгъэшъошэгъэным ехылаагъ

Адыгэ Республикэм ыпашхъэ гъэхъэгъэ ин дэдэу щырилэхэм ыкйи илээсыбэ хуыгуэу лф зэришэрэм апае медалэу «Адыгеим и Щытхуэжы» зыфилорэр **Бэгъушъэ Адам Асланбий ыкьом** — фирмэу «Экспресс» зыфилорэм пшъэдэкыжыгуэу ыхырэмкйэ гунэпкэ гъэнэфагъэ зилэ иобществэ игенеральнэ директор фэгъэшъошэгъэнэу.

Адыгэ Республикэм и Лышхъэу
ТХЪАКЪУЩЫНЭ Аслан

к. Мыекыуапэ,
мэлылфэгъум и 14, 2016-рэ илээс
N 47

Зэфэхьысыжхэр, пшъэрылхэр

АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкйэ и Министерствэ и коллегие зэхэсыгуэу тыгуасэ илагъэм блэкйыгъэ илээсым лфэу ашлагъэр щызэфэхьысыжыгъэ, анахъэу аналэ зытырагъэтын фаехэм щатегу-щылагъэх. Зэхэсыгъом хэлэжыагъ АР-м и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат.

фагъэх. Медицине лэпылэгъум ылэныкыокйэ цыфхэм гумэ-кыгуэу ялэхэр ежхэм къазера-лэагъэлэсырэм, ахэр дэгъэзы-жыгъэнхэр лфыгуэу шхъалэу зыдэлэжыагъэхэм ащыгуэу зэрэщытым ащ кыкйигъэтхыгъ. Врачэмкйэ щылагъэхэр мы-макйэу зэрэщылэхэр, поликли-никэхэм ячэзыухэмкйэ лфхэр нахышлу хуыгуэхэми, джыри ахэр зэрялэхэр лфыгуэу кы-

Псауныгъэм икъэухъумэн ылэныкыокйэ 2015-рэ илээсым шлагъэ хуыгуэхэм ыкйи кы-хъэгъэ илээсымкйэ пшъэрылхэу зыфагъэуцужыгъэхэм афэгъэ-хыгъэ доклад кышыгъэ АР-м псауныгъэр къэухъумэгъэнымкйэ иминистрэу Мэрэтыкыо Рус-тем. Аужырэ илээси 5-м рес-

япчягъи министрэм щигъэгъо-загъэх.

Дунаим ехыжыкхэрэм япчя-гъэ нахъ макйэ шыгъэным, медицинэм ифэлэ-фашлэхэр цыфхэм кызылэгъэхъэгъошлу афэхъунхэм, ахэм нахыбэу шуагъэ къатыным афитегъэп-сыхъагъ «Псауныгъэм икъэухъу-

арызышлэшт специалистхэр агъэхъазырых. Наркологическэ къулыкыур модернизацияе шы-гъэным кыдыхэлъытагъэу фе-деральнэ бюджетым кыхэхыгъэ субсидиеу къэкылагъэмкйэ 2013 — 2014-рэ илээсхэм медици-не оборудование зэфэхъа-фэу пстэумкйэ 20 къащэфыгъ. 2015-рэ илээсым Адыгэ рес-публикэ наркологическэ дис-пансерым чыплэ 41-рэ хъуу чэщи мафи зычлэлыщтхэ от-делениитлу ыкйи чыплэ 20 илэу реабилитацияе зыщягъотышт от-делениехэр кышызылэуахыгъэх. Къоджэ псэуплэхэм адэхсэм медицинэ лэпылэгъур нахъ кызы-лэкйэгъэхъэгъошлу афэхъуным лэшэу аналэ зэрэтетыри ми-нистрэм кыхыгъэщыгъ. Къуа-джэм хэхъоныгъэ егъэшлыгъэ-ным фытегъэпсыхъэгъэ програм-мэм кыдыхэлъытагъэу вра-чебнэ амбулаторие къуаджэу Улапэ блэкйыгъэ илээсым щы-рагъэжыагъ. Ащ зэкйэмкйэ сомэ миллион 18 пэлухъащт, сомэ миллиони 10-м ехур агъэфедэ-гах. Джащ фэдэу Джэдже районимкйэ къутырэу Днепров-скэм, Мыекыопэ райо-нымкйэ къутырэу При-чтовскэм, Теуцожь рай-онымкйэ къуаджэу Нэ-шукыуае, Шэуджэн рай-онымкйэ къутырэу Ве-селэм ащягъэуцущт ФАП-хэм ящыкйэгъэ тхылхэр агъэхъазыры-гъэх.

Министрэм идоклад кызырэхыгъэщыгъэмкйэ, технологие пэрытхэм адиштэрэ медицинэ лэ-пылэгъу цыфхэм ягъэ-гъотыгъэным фэшл къэ-кылаплэу ялэхэр зэкйэ агъэфедэх. Ащ пае УФ-м псауныгъэр къэ-ухъумэгъэнымкйэ и Ми-нистерствэ субсидиеу сомэ миллиони 5,76-рэ 2015-рэ илээсым кы-тлупшыгъэ, республикэм бюджетым кыхэхыгъэу сомэ миллион 20-м ехуу а лэныкыом пэ-луагъэхъагъ. Къэкйоллэ

пстэуми къахэхыгъэу псауны-гъэм икъэухъумэн 2015-рэ илээ-сым зэкйэумкйэ сомэ милли-арди 5-рэ миллион 201-м ехуу халхъагъ. 2014-рэ илээсым ар сомэ миллиарди 5-рэ милли-он 14-рэ зэрэхъуштыгъэр.

Министрэм идоклад ыуж АР-м и Премьер-министрэ иеплыкйэхэр кырылотыкыгъэх, джыри лэныкыоу аналэ зы-тырагъэтын фаехэр кыгъэнэ-

хигъэщыгъэхэм ащыщ. Шоки зымылэ медицинэ страховани-емкйэ чыплэ Фондым ипащэ док-лад кызышлым ыуж, ащ илоф-шлэн фэгъэхыгъэ упчлэхэр фи-гъэзагъэх, анахъэу аналэ зы-тырагъэтын фаехэр кыхыгъэ-щыгъэх.

— Медицинэм ылэныкыокйэ шлагъэ хуыгуэр макйэу лфлн плэкйыщтэп, — кылуагъ ащ нэужым пстэури кызыфыхы-сыжыгъэ. — Хэхъоныгъэхэм шъо шъуишлушлагъабэ ахэлъ. Гушылэм пае, аужырэ илээс 25-м дунаим ехыжыгъэхэм япчягъэ джырэ фэдэу макйэ хуыгуэп. Ар шъо шъуишлушлагъэу сэлъытэ. Бжыкхэ-кымыдэ уахъ-тэу кылагъэм пэтхуу-лутхумрэ грипымрэ республикэр зызе-лэабытым, ащ шъузэрэбэны-гъэми, шъуилофшлэн зэрэзэхэ-шъуагъэми уимыгъэрэзэнэу щытэп. Нэмыкйэу кыхэхъэгъэ-щын плэкйыщтыри бэ. Арэу щытми, джыри лф зыдэлшлэн щыкйэгъабэ щыл, ар кыжыгу-рылон фае. Ахэр дэгъэзыжы-гъэнхэр зэкйэми зэдытилоф. Цыфхэм медицинэ лэпылэгъу тэрэз ягъэгъотыгъэныр зэкйэми типшъэрылхэу шхъал.

Ипсалъэ икйэхым зэкйэ ме-дицине отраслэм щылажыхэ-рэм зерафэразэхэм Премьер-министрэм джыри зэ кыкйи-гъэтхыжыгъэ, «тхъашъуегъэп-сэу» къарылауагъ.

ХЪУТ Нэфсэт.

публикэм щыпсэухэрэм нэбгырэ 9175-рэ кызырэхъуагъэр, ар нэмыкйэ чыплэ кыкйыгъэу кы-хъагъэхэм ямызакъоу, дуна-им ехыжыкхэрэм япчягъэ кызырэхъыкйагъэм ишуагъэу зэрэщытыр ащ пстэумэ апэу кыхыгъэщыгъ. Блэкйыгъэ илээ-сым дунаим ехыжыгъэр нэбгы-рэ 5845-рэ мэхъу, ар 2014-рэ илээсым егъэпшагъэмэ, нэб-гырэ 93-кйэ нахъ макй. Аужырэ илээс 25-р пштэмэ, ащ фэдэ апэрэу кыхэхыгъ. Сабыеу къэхъугъэр нэбгырэ 5627-рэ, ар 2014-рэ илээсым егъэпшагъэ-мэ, нэбгырэ 72-кйэ нахъ макй. Къэхъугъакйэу лэжыкхэрэм япчягъи кышыкйагъ, 2014-рэ илээсым нэбгырэ 48-рэ дунаим ехыжыгъ, 2015-рэ илээсым ар нэбгырэ 44-рэ зэрэхъугъэр. Гъо-гухэм хуыгуэ-шлагъэу атеху-хэхэрэм апк кыкйыкйэ нэб-гыри 113-рэ дунаим ехыжыгъ, 2014-рэ илээсым егъэпшагъэ-мэ, ар проценти 3,1-кйэ нахъ макй. Уз зэфэхъафхэм апк кыкйэу дунаим ехыжыгъэхэм

мэн хэхъоныгъэхэр егъэшлы-гъэнхэр» зыфилорэ республи-кэ программэу 2014 — 2020-рэ илээсхэм ателытагъэр. Ащ кыхыуытэу цыфхэм меди-цинэ лэпылэгъу зэфэхъафэу аратыгъэхэми министрэр къа-щыуцугъ. Гушылэм пае, гу-лын-тфэ узхэм зыщялэзэхэрэ Гуп-чэм блэкйыгъэ илээсым нэб-гырэ 1643-мэ лэпылэгъу ащя-ратыгъ. Ар 2014-рэ илээсым егъэпшагъэмэ, процент 53-м ехуу кйэ нахыб. Гу-лын-тфэ уз зилэхэм зыщялэзэхэрэ отделе-ниехэм 2015-рэ илээсым сомэ миллион 13,8-рэ ауасэ обору-дование афашэфыгъ. Джыри 2016-рэ илээсым гу-лын-тфэ узхэм зыщялэзэхэрэ Гупчэр ищыкйэгъэ оборудовани-емкйэ зэтегъэпсыхъэгъэным пэлуагъэ-хъанэу сомэ миллиони 7,6-рэ бюджетым кышыдэлъытагъ.

Джащ фэдэу адэбз узым зыщялэзэхэрэ республикэ сы-мэджэщыр технологие пэрыт-хэм адиштэрэ оборудовани-емкйэ зэтырагъэпсыхъагъ, ахэм лф

Сурэтыр Алла Салиенкэм тырихыгъ.

Мэφэкл | оφтхьабзэхэм

ЯЗЭХЭЩЭН

1941 — 1945-рэ
ильэсхэм шылэгъэ
Хэгъэгу ззошхом
Теклоныгъэр
кызышыдахыгъэр
ильэс 71-рэ зэрэу-
рэм фэгъэхьыгъэ
мэфэкл офтхьабзэхэу
республикэм
цызэхашэцтхэм
защытегушылэгъэхэ
зэхэсыгъо мы
мафэхэм Мыекьуапэ
шыкълугъ.

Ар зэришагь Адыгэ Республикэм и Премьер-министрэу Къумпыл Мурат. Иофхьабзэм хэлэжагъэх АР-м и Лышъхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацияе ипашэу Владислав Федоровыр, АР-м лъэпкь Иофхэмклэ, Iэклиб къэралхэм ащыпсэурэ тилъэпкэгъухэм адырлэ зэпхыныгъэхэмкэ yкли къэбар жугъэм иамалхэмклэ и Комитет ипашэу

Шхьэлэхьо Аскэр, Мыекьуапэ имэрэу Александр Наролиныр, АР-м псауныгьэр кьэухьумэгъ-нымкIэ иминистрэу Мэрэтыкьо Рустем, министрэхэм я Кабинет хэтхэм ащышхэр, видео-зэпхыныгьэкIэ муниципальнэ образованийехэм япашэхэр, нэ-мыIхэр.

Апэра лофыгыоу зэхэсыгьом
зышытегушылагьэхэр мэфэкл
лофтыабзэу республикэм шы-
зэхэащэтхэр зыфэдэтхэр,
ахэр зышыкылоштхэ чыплэхэр
ары. Ащ фэгьэхыгыгьэу кьэгушы-
лагь Шхьэлэхэу Аскэр. Ащ
кызызерилагьэмкIэ, жьоныгыуа-
клэм и-9-м саугьэтхэм кьэга-
гьэхэр акIэральхаштых, «Егьа-
ши шылэшт полкхэр» зыфилорэ
акциемкIэ мэфэр льягьэаклотэшт,
нэужым мэфэкл лофтыабзэхэр
ахэм кьакIэлэпыкылоштых.

лофтхябзэм изэхэцэн мэхьанэшхо зэрилэм, ар зерифэшьюашэу реклокын зэрэфаем фондэу «Теклоныг» зыфилорэм республикэмкIэ изэхэцэкIо комитет ынагI Кьюмпыл Мурат тырыргьэдзагь.

— Мэфэк! Ӣфтхьабзэу зэхэт-щэштхэр патриотизмэм, зыкфыныгэм ыкы зэпхыныгэм афэ-лорышлэнхэ фæе. Хæгъэгу зэ-ошом Ӣлхъан тикхэралыгъо къэзыухумагъэхэм яшлэжъ зы-щыдгъэльэлэрэ мафэу ар щыт. Ащ эпхыгъэу обществэм игу-ккэкккк зэхæцæгъæ акциеу «Егъа-ши шыцэт полкхэр» зыфилорэм мæхъанæшхо ил. Ӣфтхьаб-зэу дедгъæштæныр, ащ хæлажъ-хæрэм Ӣпнылæгу тафæхуныр-пшъæрыл шхъалæу щыт, — къы-хыгъыжыгъ Къумпыл Мурат.

лофтхьэбзэ шьхьалэхэм ялан кыдылътэрэ лъэныкъо пстэуи шынэгнотчъэным, медицинэ лэпылэгъум япхыгъэ лофыгъоэхэм зэхэсыгъом хэлэжьагъэхэр атегушылагъэх. Мэфкл лофтхьабзэхэр зэрэклоштхэм фэгъэхьыгъэу муниципальнэм образованийехэм япашэхэм пшъэрэлы гъэнэфэгъэхэр афашыгъэх. АщкIэ хэбзэушъума-клохэм лоф зэрадашIэт лъэныкъохэр агъэнэфэгъэх.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО
Сэтэнай.

«Жьогъобыныр» къыдэкIыгъ

**Клэлэцкүлүхэм апае кыдыкырэ журналэу
«Жьогъобыным» иапэрэ номер мы ильэсымклэ
хызыр, мы мафэхэм клэтхагэхэм ар алэклэхыашт.**

«Жыгъобыным» иапэрэ нэкубгъохэр гъатхэм фэгъа-хыгъэх, республикэ гим-назиэм иеджалохэм ятых-гъэхэмрэ асурэтшыгъэхэм-рэклэ кырегъажьэх. Ахэм къаклэлыкхэм бзылфыгъэ-хэм ямэфэкхэу бэмшыгъу хэдгъэуэфыкыгъэм ехы-плэгъэ тхыгъэмрэ, Мыекхопэ гурыт еджаплэу N 6-м иклэ-лэеджалохэм асурэтшы-гъэхэмрэ.

«Титхаклохэм яубилей-хэр» зыфилорэ рубрикэм члэтых адыгэ тхаклохэу лэшъынэ Хьазрэтрэ Кошбэе Пщымафэрэ афэгъэхьыгъэ тхыгъэхэр.

Журналым кыдэхьагъэх
ильэсыбэрэ клэлэегъаджэу
лоф зышлэгъэ Шхьэлэхьо

Дарихъан кытегушылэрэ тхыгэр, «Зы еджапIэ шыкыэбархэр» зыфилорэ рубрикэр, псауныгъэм инэклубго, адыгэ пшысэхэр, гушылэжъхэр, кыэбархэр.

«Нәлуасэ зыфэшшуш!» зыцлэ рубрикэм еджаклэхэр шылуклэщтых шыклэпщынэо ныбжьыклэу Гьогьо Дамир. Ар къэзыгъэхъазыргъэр Мамырыкъо Нуриет.

Красногвардейскэ районым
ит кьутырэу Белэм дэт гу-
рыт еджапIэм икIэлэегъаджэу
Кобл Аллэ кыгъэхъазырыгъэ
тхыгъэр бзылъфыгъэ гъэшIэгъон
зыфэгъэхьыгъэр. Ащ илэшIа-

гъэхэр зыплъэгъухэкIэ, умыгъэ-
шIэгъонхэ плъэкIырэл.

Мыекьопэ кӀэлэцӀыкӀу Ӏгы-
плӀу «Тополек» зыцӀэм кыра-
тхыкыгӀэ письмэри журналым
кыхиутыгӀ. Ар кӀэзытхыгӀэр
сабыеу ӀгыплӀэм ащӀэхэрэм
янӀхэр ары. КӀэлӀпӀухӀу «То-
полеком» шылажӀэхэрэм ахэр
зрафӀэразӀэхэр ащ кышало.

Адыгэ йорыгуатэ «Тыгъым иорэд», рубрикэхэу «Спортым идунай», «Зымыгъэзэш!», «Жьогъобыным иныбджэгухэр», «ТхылыкIэхэр» зыфиохэрэр номерым дэтых.

ДЗЫБЭ Нэзрэт.

Депутатхэм апай

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм ия 58-рэ зэхэсыгъо 2016-рэ илъэсым мэлыльфэгъум и 20-м шылэшт.

Зэхэсыгьом зыхахэплээшт юфыгьохэм ахагъэхьагъэх мыщ кыкълэлъыкloxэрэр: законопроектэу «Адыгэ Республикэм и Законэу «Къэлэгъэпсын лофшлэным ехьылагъ» зыфилорэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм фэгъэхьыгъэм» ятлонэрэу хэплэгъэныр; законопроектхэу «Адыгэ Республикэм и Конституцие гъэтэрэ-зыжынхэр фэшлыгъэнхэм ехьылагъ», «Адыгэ Республикэм изакон зауламэ кьуачлэ ямылэжъэу лытэгъэным, Адыгэ Республикэм и Законэу «Инвестиционнэ лофшлэныр Адыгэ Республикэм зэрэщызэхэцагъэм ехьылагъ» зыфилорэм зэхьоклыныгъэхэр фэшлыгъэнхэм афэгъэхьыгъэм», «Адыгэ Республикэм изакон зауламэ зэхьоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм, Адыгэ Республикэм изаконхэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм идепутат истатус ехьылагъ», «Адыгэ Республикэм муниципальнэ кьулыкьу илэнатлэхэм ярестрэ ехьылагъ», «Адыгэ Республикэм икъэралыгъо граждан кьулыкьу ехьылагъ», «Административнэ хэбзэукьоныгъэхэм яхьылагъ», «Гъэсэныгъэм ыльэныкьоклэ Адыгэ Республикэм икъэралыгъо полномочие заулэхэр чьылпэ зыгъэорышлэжынымыклэ кьулыкьухэм афэгъэзэгъэнхэм ехьылагъ», «Сабыл зилэхэм мазэ къэс ахъцэ лэпылэгъоу аратырым ехьылагъ» зыфилохэрэм зэхьоклыныгъэхэр афэшлыгъэнхэм афэгъэхьыгъэм» апэрэу ахэплэгъэныр ыкли нэмык лофыгьохэр.

Жуковскэм иурам тет унэу N 22-м хэт Залышхоу зэхэсыгьохэр зыщызэ-хашэрэм сыхьатыр 11.00-м ац илофшлэн шыригэжьэшт.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхьаматэу
Владимир НАРОЖНЫЙ

Теклоныгъэм ибыракъ агъэбыбатэ

Теклонигыр кызыдахыгыр
ильэс 71-рэ зэрэхьүрэм
ипэгьоклэу «Звезда нашей
Великой Победы» зыфилорэ
автопробегыр тыгьуасэ
Мыекьуапэ кьэсыгь. Хэгьэгу
ззошхом шыфэхыгьэ
тидзэклөклэхэм ясаугьэтэу
Мыекьуапэ идэклыгьэ дэжь
шытым ахэр кьэклөлагьэх.

АР-м и Лышхьэрэ министрэхэм я Кабинетрэ я Администрацые ипашу Владислав Федоровыр, АР-м иветеранхэм я Совет ипашу Кьоджэ Аслан, клэеджаклохэр, волонтерхэр, нэмькыхэри зыхахьэм кьеклолагэх. Ифтахьабзэм клэцакло фэхьугь АР-м лъапкь ифхэмклэ, Iэкиб кьэралхэм ащыпсэурэ тильэпкьэгьухэм адырлэ зыхыныгэхэмклэ ыкли кьэбар жьугьэм иамалхэмклэ и Комитет.

Къэзэрэугъоигъэхэм АР-м и Лышь-хьэу Тхьаклушынэ Аслъан ыцлэкIэ

Сүрэтхэр 1эшьянэ Аслъан тырихыгъэх.

Владислав Федоровым шлуфэс кьарихыгь.

— Тиреспубликэ шүүкызыреблэгъа-
гъэр лъэшэу тигуапэ. loftхьабзэм
икlэщакlохэм, хэлэжъэхэрэм тафэраз.
Мыщ фэдэ акцихэм мэхъанэшхо яl.
Хэгъэгу зеошхом иветеранхэмрэ кыт-
клэхъухьэрэ ныбжыклэхэмрэ зэготху
мэфэкл loftхьабзэхэм зэрэхэлэжъ-
хэрэм ишлугэгьклэ тарихьыр клодыштэп.

НыбжыкIэхэр
патриотизмэм
фещэх, яхэгъу
шIу альэгъуным,
на хьыжъхэр
агъэлъэпIэным
афэлорышIэ, —
ккыIуагъ ащ.

Автопробегым ипашэу Александр Петровым кызэриуагэмкIэ, гьогум зытетхэр тхьамэфитIу ху-гээ. А уахтэм кыкIоцI кэлэ 14-мэ ашылагэх, ау джыри кило-

метрэ мини 5-м еху аклун фае. Тёкёныгъэм ыбыракъ республикэу Къырым, къалэхэу Севастополь, Керчь, нэмыкхэм ащэгъыбыэтагъ, джыри Донецкэ, Луганскэ, тикьэлэ шъхьалэу Москва анэсынхэу гухэлъ ял.

— Зэклэми пшээрълъ шхьалэу тилэр Хэгъэгү зоошхом ижъалымгъэ зыщытымыгъэгупшэнэр, ащ тинахьыжхэм кынэу шальэгъугъэр тыгу рэнэу идгъэлыныр, ахэр дгъэлэплэнхэр ары, — кылуагъ Александр Петровым. — Хабзэ зэрэхъугъэу, калэу тызыдахьэхэрэм тихэгъгюу ыцлэ дахэклэ зыгълэгъгэмэ ябюстхэр ятэтъы. Непэ Мыекгуагъ дэт еджэплэ учреждениехэм ыкли ныбжьыклэхэм я Комитет Александр Невскэм, Александр Покрышкиным ыкли Александр Пушкиным ябюстхэр къафэлганэхэ тшюигъ.

Нүүжм Хэргэгү зоошомх эклэдэ-
гээ цыфхэр агу кыагэклыжыгээ,
ахэм яшлэж агьэлаплээ, зы такыкь-
рэ афэшгыгуагэх. Саугэтым кэзгя-
гээхэр клэральхягэх, Теклөнгэм
ибыракь кыээклоцлах, лофтхябзэм
зофишагэхэм сүрэт атырахыг.

ГЪОНЭЖЬЫКЪО Сэтэнэй.

Губгъо ЮФШЭНХЭР

Гъэтхасэхэр апхъых

Республикэм ичыгулэжхэм мэфэ ошлүхэр кыызфагъэфедзэ, гъэтхэ губгъо ЮФШЭНХЭР чанэу зэшлуахы. Бжыхасэхэм лэжыгъэ бэгъуагъэ кызыратыштым дэлажэх, гъэтхэсэ чылапхэхэр чыгум рагъэклүх.

Адыгэ Республикэм мэкьюмэщымкIэ и Министерствэ кызырэщыталауагъэмкIэ, зэкIэмкIэ 2016-рэ илъэсым Iуахыжынэу республикэм ичыгулэжхэм бжыхасэ гектар мини 101,8-рэ апхъыгъ. Ащ цыщэу коцым — гектар мин 84,5-рэ, хэм — мин 12,2-рэ, рапсым гектар мини 4,3-рэ рагъэубытыгъ. Лэжыгъэ бэгъуагъэ кырахиным фэшI чыгулэжхэм къатефэрэр зэкIэ ашIэ. Шапхэхэм адиштэу чылапхэхэр чыгум рагъэкIугъэх, джырэкIэ ахэм яшлушIэх. Минеральнэ чыгъэшлүхэр бжыхасэхэм ахатэкъуагъэх, уцыжхэр агъэклодынхэм ыкIи узхэм апэшлуэклонхэм апае щэнаутхэр тыраутхэх. Непэрэ мафэм ехьулэу бжыхасэхэм япроцент 93-мэ

химпрополкэр ащашыгъ. Чыгулэжхэм минеральнэ чыгъэшлүхэр, чылапхэхэр, лэжыгъэхэм зэрэшлушIэштхэр икыу фэдизэу ялэх. Ахэм ядэгъугъэ специалистхэм арагъэуплэкIу. ЗэкIэмкIэ гъэтхэсэ гектар мини 120-м ехьу хьызмэтшIапIэхэм апхъынэу агъэнафэ. Мэлылфэгъум и 14-м ехьулэу гектар мин 23,9-рэ апхъыгъах, ащ цыщэу зэнтхэ гектар миным ехьу, натрыф гектар мин 11 чыгум рагъэкIугъ. Тыгъэгъазэм ипхъын джыри къаухыгъэп, зигъо ифагъэхэр гектар мини 9,9-рэ.

Джащ фэдэу картоф гектар 57-рэ агъэтысыгъ, хэтэрыкIхэм гектар 31-рэ арагъэубытыгъ.

ПИАТЫКЪО Анет.

СОЦИАЛЬНЭ ФЭЮ-ФАШIЭХЭР

Зэфагъэ хэлъэу къекIолIэгъэныр

Урысые Федерацием ЮФШIэнымкIэ ыкIи цыфхэр социальнэу ухьумэгъэнхэмкIэ и Министерствэ иколлегии зэхэсыгъоу бэмышIэу илагъэм хэлэжыагъ Адыгэ Республикэм ЮФШIэнымкIэ ыкIи социальнэ хэхьоныгъэмкIэ иминистрэу Осмэн Альберт.

Мы министерствэм ипресс-кыулыкъу кызырритыремкIэ, икыгъэ илъэсым ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Министрэм ипсалэ кыщигъэнэфагъ Урысыем демографием ылъэныкъокIэ ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Мы министерствэм ипресс-кыулыкъу кызырритыремкIэ, икыгъэ илъэсым ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Урысые Федерацием и Минтруд мы лъэхъаным егъэхъазы-

ры методическэ рекомендацие-хэу социальнэ Iэпылэгъу зыщыклагъэкIэ пльытэн фаехэм афэгъэхыгъэу. Ахэр субъектхэм зэкIэми шIэхэу алуагъэкIэштых. «Мыр оптимизацие ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Коллгием зэрэщыхагъэунэфыкIыгъэмкIэ, ЮФШIэныр щынэгъончэу производствэм цызэхэщэгъэным ылъэныкъокIэ Урысыем исубъектхэм зэкIэми гъэхъагъэу ашIыгъэм уигъэрэзэнэу цыт. ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Нэбгырэ пэпчкIэ мэхъанэ зилэ ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

(Тикорр.).

ПШУНЫГЪЭ ЮФЫГЪОХЭР

Тарихъыр, культурэр ятэгъашIэ

КIэлэцIыкIу IыгъыпIэхэм яЮФШIэнкIэ анахь мэхъанэ зэрэтыхэрэм ащыц пIуныгъэ тэрэз КIэлэцIыкIу хэм ягъэгъотыгъэныр.

Сабыим ицIыкIугъом кыщегъэжыагъэу кызыхэлыгъэ лъэпкым икультурэ зэрэбгъэшIэн фаем фэгъэхыгъэу бэ къатхырэр, сыда плэмэ кызыщы-хьугъэхэ, зыщапIухэрэ чыгум шъхьэкIэфэныгъэ фырылэу, шлу альэгъоу гъэсэгъэнхэ фае. Нахьыжхэм якультурэ КIэлэцIыкIу хэм ашIэныр ищыклагъ. Тарихъыр ашIэ зыхьукIэ, ялэпкы ишэн-хабзэхэм ямызакъоу, нэмыкIэхэми якультурэ ашIогъэшIэгъонышт.

Кызыщыхьугъэхэ Адыгеим фэгъэхыгъэ къэбархэм анахь мэхъанэ ястызэ КIэлэцIыкIу хэм ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

республикэм ыкIи Мыекьюапэ афэгъэхыгъэу къафэсэлүатэ, Адыгеим цыф лъэпкы зэфэ-шъхьафыбэ зэрысыр ясэгъашIэ. Ахэм ялэпкы пшысэхэм, яусэхэм нэлүасэ афэсэшIых, лъэпкы джэгукIэхэмкIэ сэгэгъэгъух.

Ны-тыхэр тилэпылэгъухэу Адыгеим фэгъэхыгъэ тхылъ къэгъэлъэгъон зэхэтщэгъагъ. «Мы живем, мы растем в нашей республике родной» зыфилорэ сурэт къэгъэлъэгъони тшыгъэ. «Наша малая родина — Адыгея» зыфилорэ ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

бзэ гушылэжхэр къалуагъэх. Дачъэ Данэ ятэгъэу, орэды-лоу ыкIи композиторэу ХьакIэко Алыт тилофтхьабзэ ехьулэу адыгабзэкIэ КIэлэцIыкIу орэд зэхилъхьагъ. Ар Данэ къылуагъ.

Тичыгу идэхагъэ фэгъэхыгъэ орэдыр къылуагъ Ансамблэу янэу Даутэ Анжелэ. Ансамблэу «Ошутен» зыфилорэм ар исолитк. ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Наталья ОРЛЕНКО.
КIэлэцIыкIу IыгъыпIэу N 39-м икIэлэегъэгъэжэ-логопед.

Зэнэкъокъур макIо

Республикэ зэнэкъокъоу «Цыфхэм яфэЮ-фашIэ-хэр зыгъэцэкIэрэ учреждением иЮФШIэ анахь дэгъу» зыфилорэм иапэрэ уцугъо кышцынэфагъ тапэкIэ ащ хэлэжыэштхэр.

Цыфхэм яфэЮ-фашIэхэр зыгъэцэкIэрэ комплекснэ Гупчэу Мыекьюапэ дэтым иЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

аныхь дэгъу» зыфилорэм теклоныгъэ къащыдэзыхыгъэхэу В. В. Столяровамрэ Л. Н. Пэрэныкъомрэ.

Адыгэ Республикэм ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

(Тикорр.).

Анахь дэгъухэр кыыхагъэщыгъэх

Хьыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу и Гъэ-ЮрышIапIэу Адыгэ Республикэм щылэр кIэщакIо зыфэхьугъэ фестиваль-зэнэкъокъоу «Хрустальные звездочки» зыфилорэм иапэрэ едзыгъо культурэм и Унэу «Гигантым» мы мафэхэм щыкIуагъ.

2008-рэ илъэсым щегъэжыагъэу мы проектэр зэхэщэ. Пшъэрыл шъхьалэу илэр хэбзэхьумэкIо къулыкъухэм ыкIи къэралыгъо структурэхэм ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

хэм арыс сэнаушыгъэ зыхэлэ КIэлэцIыкIу хэм Илэпылэгъу афэхьугъэныр ары. Зэнэкъокъур лъэныкъоу заулэу зэтеуыгъ, ащ хэхъэх вокалыр, хореографир. ЮФШIэныр ашIагъэр коллгием цызэфыхысыжыгъ, пшъэрылпыкIэу къэуцухэрэр, 2016-рэ илъэсым анахь аналэ зытырагъэтын фаехэр агъэнэфагъэх. Мыхэм афэгъэхыгъэ доклад шъхьалэр кышIыгъ министрэу Максим Топилиным.

Лъэныкъоу зыкызысхагъэ-лъэгъуагъэм елытыгъэу апэрэ чыплэр ыкIи фестиваль-зэнэкъокъум и Дипломэу апэрэ степен зилэр зыфагъэшъошагъэхэр: Егор Марфин (ильэс 12 ыныбж), КIыкI Диана (ильэс 16), Арина Прокофьевар (ильэс 15), Велина Прокофьевар (ильэси 10), ШэфрыкIо Нэлджан ыкIи Тэтэр Шамил.

Зэнэкъокъум ащытекIуагъэхэм явидеоматериалхэр Москва агъэхыгъэх, ахэр фестивалым иятIонэрэ едзыгъо хэлэжыэштых.

Хьыкум приставхэм яфедеральнэ къулыкъу и Гъэ-ЮрышIапIэу Адыгеим щылэ ипресс-къулыкъу.

Жъуагъор къэлотэгъуай

Цыфыр кызы-
рэпЮтэн псалъэ
кыпфэмыгъо-
тэу, сьд фэдэрэ
псалъи пфимы-
кёу укызыщы-

уцурэ пІалъэ кыюкІу. Мары, джы сэри Мэщ-
бэшІэ Исхъакъ кыызэрэІотэн псальэ сымы-
гъотэу кыин сэлъэгъу.

Мэщбэшлэ Исхыак пae адыгэ
лпэпкым ижыуагъу пломэ ху-
нэу сэлпытэ. Сыда пломэ ар
аш фэдизклэ лъагэшъ, гъуа-
зэшъ, шапхэшъ ары. Адыгэ-
хэм ащ нахыблэ тхылъ тфэ-
зытхыгэ тхакло тилэп, ткъош
кавказ лпэпкъхэми зилэ ахэтэу
сыгугъэрэп. Иными цыклыми
аш кыилэклыкыгэу, ылэкъуа-
цлэ тетэу кыйдэклыгэ тхылымэ
япчягъэ 100-м кехъу. Ахэр
зеттэлпхэхэмэ, еж тхаклом
ильагагэ нэсынкли мэхъу. Ахэм
ащыцэу 20-м нахыбэр ро-
ман, лужух, плашъэх. Тхылпи
6-р лпэпсэрыхэ зеожым, адыгэр
хэкум зэрэрафыгэм, хэхэс
адыгэхэм афэгъэхыгъ, шэны-
гъэ лпэбжъэ зилэ тхыдэ рома-
ных. Тхылъеджэхэм зэрашлэу,
сид фэдэрэ романи тхаклом
кыгызшлыгэ дунэе унэе зы-
рыз. Ащ фэдиз дунэе унае
кэбжьгэшэныр !эшлэхына?!

Мэщбэшлэ Исхакъ тхылыгъ бэ зэритхыгъэм изакъоп зыклэ-
лъаплэр, зыклэжъуагъор. Адэ,
ащ ироманхэм ащыгъэпсыгъэ
дунаехэм яшъыпкъагъэ, къащи-
гъэлъэгъогъэ жэбзэ (литератур-
э) лшагъэм икууагъэ, идэха-
гъэ, илупклагъэ фэдэ лъэныкъо-
хэмкли ар шапхъэ, жъуагъо.
Усэ гъэпсыклэмклэ Хъаткъо Ахь-
мэд, тхыгъэ къызэрыклэмклэ
(прозэмклэ) Клэрэцэ Тембот фэ-
дэу, адыгъэ жэбзэм илэгъо-
хэщхэр гъуазэ зыфишлыгъэми,
ежъым а лъагъор ащ фэдизклэ
гъогубгъушхо ышлыгъэшъ, жа-
бзэм илэшлугъэ, идэхагъэ, илэгъ-
агъэ ащ фэдизклэ дилэтэгъэшъ,
джы тхакло хунымк клэхъопсы-
рэ ныбжьыклэхэм агу ыгъэкло-
дэу, ягугъэ ыкътэу плыми ху-
нзу цыт, «Мэщбашлэм фэдэу
тызымытхэшъуштыклэ, а лофым
тыпмыгъыхэхэмэ нахышлы» ари-
гъагъоу.

Кызырэтлуагыэу, Мэшбэшлэ
Исхьякь «жыуагы» еплэ хуышт.
Ау жыуагы ухуныр, жыуагыу
уштыныр зэрэкынын фэдэу,
жыуагыр кьэплотэнри кьин.
Жыуагыр лыагь, жыуагыом иза-
кьу, ащ ыгу кьэзыфызырэ
гуаохэр, игугьэ-гупшысэхэр, игу-
рылхэр кьызырэтплэн плэкьы-
штыр илэдэкьэчлэкхэмклэ арых.
Ау Мэшбэшлэ Исхьякь илэдэ-
кьэчлэкхэм пстэуми зэрэфэ-
шьяуашэу яджэшьюгьэ цыф шы-
лэн шыулау? Шылэу шытмэ сы-
дэу ямафа! А пстэуми уямыд-
жагыэу Мэшбэшлэ Исхьякь
икьяу кьыпфэлотэнэу сыгыгьэр-
рэп. Сэ кьызырэтшлэшлэрэм-

кӀэ, МэцбэшӀэ Исхьякь итхылъ
пстэуми зэрэфэшӀуашӀэу яджа-
гӀэм шӀэныгӀэ куу зэригӀэгӀо-
тыгӀэу цыт тхыдэмкӀэ, адыга-
бзэмкӀэ, жабзэмкӀэ, литерату-
рэмкӀэ ыкӀи жабзэмкӀэ, уни-
верситет кӀыуыхыгӀэ фӀэзэу.

**Шъэрэ зэхэпх
нахы
зэ плъэгъурэр**

Адгыг юфым хэтэу зы адыгы
щылэпштын Мэщбэшлэ Исхьяк
ыцлэ зэхимыхыггэу. Сэри си-
клэлэггэу дэдэу зэхэсхыштыггэ
Мэщбэшлэ Исхьяк ыцлэ, иусз
хэр радиом шызэхэтхэу шы-
тыгг, Урысыем ирадиоу «Ти-
радио» зыфилорэм тедэлэу ху-
штыггэ, Адыгеим ирадиуи за-
ггорэ кэтыубытыштыггэ, Ам-
ман радиом тыфзэуи кыхэ-
кыштыггэ. Ахэм заггорэ ква-
тыштыггэ Мэщбашлэм иусэхэм
ащышхэр. Гушылэм пае, сэ алэу
сызэдэлугаггэр иусэмэ ащы-
шэу «Сичлыгу» зыфилорэр ары.
Ащ адыгэ лъапкыыр бэдэдэ
шлаггэу зэрэмэкьюмэщышлэр,
чыгулэжыныр ышлэу зэрэщы-
тыггэр кыизэрэхигэщыггэм
имызакыу, чыгумрэ ащ дэлэ-
жэрэ цыфымрэ зэрэффига-
дэрэр, чыгу жьогбаклэмрэ хя-
лыггэу жьэгбаклэмрэ зэрэзэри-
ггапшэрэр сшлоггэшлэггон дэ-
дэу непэрэ мафэми сыгу иль.
Мыш фэдэу кышело аш:

«Сымэкьумэщыш! сэ.
Бэдэдэ шлагъэ
Чыгужьогъэ бзыгъэу
сынэкӀу зэлягъ...»

«...Пахъэр шъхьащехы
чыгү жьогъакIэм

**Хьалыгъу жъэгъакӕм
сыдзӕуи фэд!»**

Нахь пэсалоу зэхэтхыгьэхэм
ыкйи тыгу кылукырэ макъэ
фэдэу кытщыхуьгьэу бэрэ ты-
кызэджагьэмэ ащыщ нэмыкы-
рэ изы үсэ икьегъэжапл:

«Гушюпсы нэпсэу
осэпсэу зыгьэр
Кьельадэ нэкум,
кьельадэ нэкум,
Тятэжъмэ ячлэу
зэ тичлыгугьэр
Сэлам алейкум,
сэлам алейкум!»

Исхъакъ иусэхэм ашыщэу
орэдэу кʌлоу, шʌ альэгъузэ
зэдэлухэу цылэри бэдэд гум
eloу, псэм хапкӀэу. Ау а пстэ-
уми ягугъу кьэтшын тлэз-
кӀынэп.

Исхавъ адыгабзэм ащ фэдизкӀэ фӀэлазэшъ, зыщыфаем ащ иадыгабзэ усабзэу, зыщыфаем убзабзэу, зыщыфаем бгыбзэу е цӀэцабзэу кыппщегъэхьу. Сыдым зыфигъэзагъэми, шӀу дэдэу егъэцакӀэ, ащ иадыгабзэ пкӀым хэхъэ, гум нэсы, псӀэм лъӀӀэсы.

Исхакъ ежымъ ытхыгъэхэм
ямызакъоу, урыс тхэклошхо лэ-
зэхэм ятхылъмэ ащыщхэри
адыгабзэккэ зэрдзэккыгъэх.
АхэмкӀи адыгабзэм илъэщы-
гъэ кыгъэлъэуагъ. Шьыпкьэ,
бэшлагъэу гъашлэм итыдэрэ

чыппи, кьутами зерифэшъуа-
шэу ащызетымышъажьышъурэ
адыгабээр дунаим тет анахъ
бзэ лъэш дэдэмэ ащыщ, икьу
фэдиэу зэхэтымышлэжьми,
тлошэ мыхъужьми. Сыдыбзэ-
клэ атхыгъэуи шэрэт, адыга-
бзэклэ нахъ дэхэжъэу пфызэ-
мьдзэкълън, пфэмытхьжъын щы-
лэп. Мары, Исхъакъ зеридзэ-
кълъгъэхэмкӀи ар кьыгъэлъэ-
гъуагъ, кьыгъэшъыпкъжыкьыгъ.
Тызэрыгушхо хъун насыпыгъэ-
шхоба: зэгорэм Исхъакъ нэ-
мыкӀ тхэкӀо цӀэрылохэм ятхыль-
хэр зеридзэкълъштыгъэмэ, джы
ежъ итхыльхэр нэмыкълъбзэхэм-
клэ зэрэдзэкълъ.

Исхьяк синыбжыкIгъум кышгъэжыагъэу ыцIэ зэхэсхэу цытыгъэми, ежбыр ынапкIэ зыслъэгугъэр, ышхъэрэ ыпкырэкIэ кызысылагъэр 1978-рэ ылъэсыр ары. Ашыгуагъу обществэу «Родинэм» кытфызэлуйыхыгъэ гъогумкIэ апэрэу Хэкужым — «Тятэжымэ ячIэу зэ тичлыгугъэм» тыкэкIогъагъэ зэныбджэгъуиц тыхъоу (Исмейл Оздэмыр, сэры, Мэшфэшлу Нэдждэт), Анкара Кавказ хасэм тыриллыкIоу. БиданыкIо Ныхъати кытхтэхъажыи зэныбджэгъуиплI тыхъоу тышыхъэкIэнэу хъугъагъэ Хэкужым. Адыгеим тымыкIоу дгъээзжыи хъунэу цытыгъэпти, лъэлуми нэе-псыягъэми зэралоу, зыдгъэцэгъагъэ Адыгеим. Джащыгъум тинасып кыхьыхыгъэ Исхьяк лъэгъунэу. Гъэзэтэу «Социалистическэ Адыгеим» (джы «Адыгэ макъэм») иунэ улэгугъэу, ерагъоу ылъэ тет фэдэу кыппышхъурэм фэдэ горэм тышылукIэгъагъэ. Изэхэлъ (пелыуа) теплъэкIэ, илыхъужь макъэкIэ, ипсэлъэкIэ лазэкIэ ащ тызэригъэгъушлуагъэр, тызэригъэгъушхуагъэр кыпфэлотэжынынэу цытэп. «ТицIыфышхъэ сьд фэдизэу агъэмэкIагъэми, дунэе псгъэуми сьд фэдизкIэ тырапхъагъэми, тятэж чынальэ кIапэ зэльэмылэс зырызэу зэпатхыгъэми, Исхьяк фэдэ цIыф дышэ, жьогъогъуазэ зытилэкIэ, тыкIодынэп, тыгуи дгъэкIоды хъунэп» тигъэлугъэ

ащ. Ащ кышьегъэжъагъэу тырыгушхоу тыдэрэ чыпнл шүклэ игугуу чытэшлэ, иусэхэм тыкышяджэ, итхыдэ романхэм ащышхэр тыркубзэклэ зэтэдзкы, зэтэдзкылынэу тыпыль. Мары ащ и **«Бзыикъо зао»** ыкп **«Мыжъошъхалыр»** си-ныбджэгъу Енымыкъо Мэулид зэридзэкп, тыркубзэклэ кыдагэагыгъ, сэри **«Рафыгъэхэр»** 2015-рэ илъэсым зэсыдзэкп кыдэдзгэагыгъ, джыри романэу **«Хэхэхэр»** зэсыдзкылынэу сыпыль.

Илъэсщым къехъоу (1997 — 2000-хэм) Адыгеим сызыщыпсэугъэ лъэхъаным къырыбытэу Исхъакъ тхымафэм зэнахъ мымакӀэу сыфэзыщтыгъэ. Игъо сызщыфэрэм ыдѣжэ ськӀоштыгъэ, къэзгъэгущылэщтыгъэ, къылорэмэ сьгуапэу сьдэлущтыгъэ, згъэхъулыещтыгъэу къычӀагън, ау зыкӀи зэхысигъэшлэгън ыдѣжэ сызэрӀклорэ имыгуапэу. Ежыри бэрэ къакӀоштыгъэ сэ сызщылэжъэрэ гуманитар ушэтынхэмкӀи институтым. ТхваркӀохъо Юныс, Шхъхьэлхъо Абу фэдэ нахьыжхэм абгъодэсэу, сэри сыряшхъэгъыртэу ягушылэ сьгуапэу сьдэлущтыгъэ. КӀэкӀэу плон зыхъукӀэ, Исхъакъ зэрэсшлагъэм, ныбджэгъу сызэрэфэхъугъэм лъэшэу сырэгъушо.

Кызыэрэтыагызу, жуагыор
кээлотэгъуай нахь мышлэми,
зэрэхьуклэ кээлотэгъэн фае.
Сыда плөмэ цыфыр кызы-
хугъэ мафэр зыклагъэлэплэ-
рэм ишхъэусыгыё шхъалэр
ежыр гъэлэплэгъэныр — ягъ-
гъэлэплэгъэныр арымэ, ятло-
нэрэр клэпалкэу кытклэхьухъ-
эрэм шапхъу ягъэлэпгугъэ-
ныр ары. Нахь нэрылэгъу
афэлшымэ, ныбжьыклэхэм ар
шапхъэ афэхъуным ушыгугъы
хъышт.

Исхъакъ игъашIэ философие псау

Мэщбэшлэ Исхьякь игъашлэ философии псау. Ащ игъашлэ лупклэу кьегъэлыагъо гъашлэр зэрэзэхэтыр, зэрэгъэпсыгъэ шлыкър — чэщым мафэр зэрэ-лыкълыкълорэм фэдэу дэим — дэгъур, насыпынчъагъэм — на-сыпыр, кынихагъум — гу-псэфыгор, гүлэгъум — гушуга-гор зэрэлыкълыкълорэм, гъа-шлэр ащ фэдэу зэрэгъэпсы-гъэр, ар зыкъл зыщыбгъэгъу-пшэ, зыкъл угу бгъэкълды зэ-рэмышуэщтыр. Нэмыклэу кэ-плон хъумэ, Исхьякь ищылэны-гъэкъл гъашлэм уфеплэу.

Клэкэу тырыжуугаппэль ащ
игъашлэ зэрэхьугъэм. Тятэж
пашьэхэр, ежъ яхэбзэ-бзып-
хэ ялэу, Тхьэшхом къари-
пэсыгъэ тыхэкужъ шъхафитэу
щыпсэххээ, пыр къатеошъ,
нэлэзэтельхьэгьуки агу гуры-
шъхуи щыни къымыхьэу, ищы-
клагъэ зэрэхьоу пстаури зэуа-
плэм мачъэ. Исхьахъ ятэжъхэ-
ри лыхьужъ псэемыблэхьэу
зэуаплэм лүтхээз, пый лъэшым
пэмьлэхьэху гъэрыплэ ефэх.
«Гъэрыплэм сьдэуцтэу тыкы-
кыжыщта?» алозэ, гъэрхэр
ермэлхэм (армянхэм) ащэфи агъэ-
пшылыгъэх.

ХЪУАЖЪ Фахъри.

(Джыри кыкълъыкълъшт).

ГЪАТХЭ-2016-рэ

Гектар 1500-рэ халъхъэгъах

Теуцожь районым имеханизаторхэм кызыттынэ-кыгъэ илъэссым, ащ фэдэ кыхэмыкыгъэу, коцыми, хъэми, натрыфыми, нэмыкI зернэ лъэпкымыи тонн мин 60-м ехъу къахыжыгъагъ.

Районым мэкъу-мэщымкIэ игъэорышлэпIэ ипашъу ХъэдэгъэлIэ Мэджидэ кызырIуагъэмкIэ, тызхъэгъэ илъэсми ащ кырамыгъэхъумэ, кышамыгъэкIэн гухэлъ ялэу уахътер агъэлапIэзэ зичэзыу гъэтхэ губгъо IофшIэнхэр игъом ыкIи дэгъоу зэшIуахых.

Районым илахъэзэхэлъ ыкIи фермер хызмэтшIапIэхэр гъэтхэлэ мазэм зыфэжыгъагъэхэр бжыхъсэ гектар 10074-у кIымафэм хэкIодыкI фэмыхъоу дахэу кыхэкIыжыгъагъэхэм яшIушIэгъэныр ары. Ахэм анахь охътэшIуэхэм гектар тельитэу аммиачнэ селитрэ килограмми 100 — 150-рэ зырыз алэкагъэхъэгъагъ. Ащ ишIуагъэкIэ, бжыхъасэхэм язытет дэхэдэд.

— Бжыхъасэхэм ядэлэжъэн ащ щаухыгъэп, — еIо мэкъумэщымкIэ районым илэхъхъэтет. — ЯтIонэрэуи коц гектар 5230-мэ ыкIи хъэ гектар 637-мэ

минеральнэ чыгъэшIуэхэр алэкагъэхъэгъах. Ащ дакIоуи щэнаут зыхэлъ уцхэр коц гектар 7762-м, хъэ гектар 1602-м атыраутхи, уцыжхэр ахагъэкIодыкIыгъэх.

Мы мэфэ фабэхэу кызыткIэлъыкIуагъэхэр кызыфагъэфедэхэзэ механизаторхэм гъэтхэ лэжыгъэхэм япхыны агъэпсынкIэ. Япшъэрылхэм кызытэредалытэрэмкIэ, ахэр гектар мин 13745-мэ ачагъэбгъоштых. Тыгъэгъазэр — гектар 6500-м, натрыфыр гектар 6700-м ашIушIэшт. Гъэтхасэхэр зыщапхышIхэ чыгум шыщэу мэлылфэгъум и 11-м ехъулэу апэрэу культивацие ашыгъахэр гектар минибл фэдиз, ятIонэрэу зыдэлэжыгъэхэр гектар 1600-рэ, чылапхэр хэплъхъаным фагъэхъазыргъахэр гектар 600-м ехъу.

ЕутэкIо агрегатхэри губгъом зэлъыхъагъэхэу Iоф зашIэрэр

мэфэ заулэ хъугъэ. Непэ ехъулэу гъэтхэ лэжыгъэхэр гектар 1500-м халъхъэгъах. Апэу зиеутэкIо агрегатхэр губгъом изыщагъэхэр Джэджэхъаблэ дэт хызмэтшIапIэу «Синдика-Агром» ипашъу Кушъу Рэмэзанэ илофышIэхэр ары. Щэнаут зыхэлъ уцыр апэ чыгум Лыбзыу Хъалидэ иагрегаткIэ хелъхъэ. Ащ иуж еутэкIо агрегатитIу итэу натрыф чылапхэр чыгум рагъэкIу механизаторхэу Лыбзыу Аслъанрэ Лъащэкъо Хъазрэтрэ. Ахэм ягъусэх, ялэпылэгъух еутакIохэу ГъукIэлI Юрэрэ Пэнэшъу Рэмэзанрэ. Мафэ къэс еутэкIо агрегатитIумэ гектар 50 фэдиз апхыи. АрэушIтэу уахътер агъэлапIэзэ, IофшIэным егъу

гъухэзэ зэрэлажъэхэрэм ишIуагъэкIэ, натрыф гектар 300-м ехъу апхыи. ХызмэтшIапIэм иагроном шъхъалэу Тыгъужь Нурбий кызырIуагъэмкIэ, натрыф гектар 970-у халъхъанэу шытыр шIэхэу аухышт, тыгъэгъэзэ гектар 400-у апхыи нэу шытыри агъэпсынкIэшт.

Гъэтхасэхэм япхыны шагъэпсынкIэ Пэнэжыкыуае шызэхэщэгъэ хызмэтшIапIэу «МК Фермы Кубани» зыфилорэми. Мыщ ипашъу Юрий Петрищевым зичэзыу губгъо IофшIэнхэр игъом, дэгъоу зэшIохыгъэнхэм илофшIэгъухэр сыдигъуи чанэу фигъэлэжъэнхэ зэрилъэ-кIырым ишIуагъэкIэ, зы лъэхъанэ ауж кIынэщтыгъэми, джы районым ипэрытхэм ахалы-

тэ хъугъэ. Джыри мары, тыгъэгъазэм ипхыны апэ шыфэжыгъэх, гектар 400 фэдизым рагъэкIугъах, районым шыхалъхъагъэм ар ызыныкыу.

Джащ фэдэу гъэтхэ лэжыгъэхэм япхыны шыфэжыгъэх фирмэхэу «Агро-Юг» ыкIи «Возрождение» зыфалохэрэми. Апэрэм натрыф гектари 124-рэ, ятIонэрэм тыгъэгъэзэ гектари 130-рэ ашыхалъхъэгъах.

Фермер хызмэтшIапIэхэм натрыфыми, тыгъэгъазэм ащапхыныу шытыр гектар 6500-рэ. ДжырэкIэ халъхъагъэр тыгъэгъэзэ гектари 160-рэ. Анахь гъэтхэ лэжыгъагъэ зыщыхалъхъащхэм ашыщых хызмэтшIапIэхэу «Киево-Жураким-рэ» «Мега» зыфалорэмрэ. Апэрэм шашIэнэу шытыр гектар 1392-рэ, ятIонэрэм — 1138-рэ. Ау тIумэ язи IофшIагъэ горэ илэу мэлылфэгъум и 11-м районым кышчыдагъэ-кыгъэ сводкэм итэп.

Районым мэкъу-мэщымкIэ игъэорышлэпIэ кызытэрышIагъэмкIэ, мыгъэ гъатхэр нахь пасэу къэкIуагъ. Ащ елбыхъыгъэуи мэфэ зыбгъупшыкIэ ыпэ итхэу гъэтхэ губгъо IофшIэнхэр зэшIохыгъэхэ мэхъу. Арыш, лэжыгъэ шъхъалэхэу натрыфымрэ тыгъэгъазэмрэ япхыны гузэжыгъоу хэмылэу, игъом, дэгъоу, гъэмэ ялбыхъэгъэмэ, мэфэ заулэкIэ нахь пасэу зэраухышIтым щэч хэлъэп.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

ТИФЭЮ-ФАШIЭХЭР

ПенсиехэмкIэ фондым ареты

Фашист концлагерьхэм адэфэгъагъэхэр шъхъафит зашIыжыгъэхэм и Дунэ мафэ мэлылфэгъум и 1-м хагъэунэфыкIы.

Концлагерэу Бухенвальд дэсыгъэхэм 1945-рэ илъэссым мэлылфэгъум и 11-м зыкызырэлэтыгъагъэм ишIэжъ мафэу ар агъэнэфэгъагъ.

Аныбжъ имыкыгъэу концлагерым дэфэгъагъэхэу тиреспубликэ нэбгыри 109-рэ щэпсэу. ЗэкIэ ахэм зэтыгъо ахыщэ тын (ЕДВ) араты. Урысыем ПенсиейхэмкIэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм шыIэм зыныбжъ имыкыгъэу концлагерым дэсыгъэ, сэкъатныгъэ зилэ нэбгырэ 37-мэ ЕДВ-у сомэ 4795,17-рэ, зыныбжъ имыкыгъэу концлагерым дэфэгъэхэу сэкъатныгъэ зимылэ нэбгырэ 72-

мэ мазэ къэс зэтыгъо ахыщэ тынэу сомэ 3596,37-рэ ареты.

Джащ фэдэу зыныбжъ имыкыгъэу концлагерьхэм ыкIи ашъхъэ фимытхэу нэмыкI чыпIэхэм ащалыгыгъэхэм хэгъэхъожь материалнэ Iэпылэгъоу (ДЕМО) сомэ 1000 афагъэуцугъ.

Зыныбжъ икыгъэу фашист концлагерьхэм ащалыгыгъэхэм ашыщэу псаоу Адыгеим исыр зы нэбгырэ закъу. НэмыкI социальнэ тынхэм ямызакъоу, ащ ДЕМО-у сомэ 500 мазэ къэс раты.

ЗыцIэ къетIогъэ тын пстэури ПенсиейхэмкIэ фондым къетIупшы.

Заом илэхъанэ кIыныбэ зэрагъэлъэгъугъэ тицIыфхэм ифэшошэ уасэ афашIызэ, ПенсиейхэмкIэ фондым илофышIэхэм еIолэнчъэу япшъэрылхэр зэрахъэх, ахэм яфэлэ-фашIэхэр афагъэцакIэх.

УФ-м ПенсиейхэмкIэ ифонд и Къутамэу Адыгэ Республикэм шыIэм ипресс-къулыкыу.

ТИГУМЭКIЫГЪОХЭР

Тазырыр сомэ мин 405-рэ

Роспотребнадзорым АР-мкIэ и ГъэlorышIапIэ 2016-рэ илъэссым пыкIыгъэ мэзи 3-м республикэм уплъэкIунхэр шызэхыщагъэх.

Шапхъэхэм адимыштэрэ ыкIи псауныгъэмкIэ шынагъоу щыт гъомылэпхъэ партия 59-рэ агъэунэфыгъ.

ГъэlorышIапIэм чыпIи 136-рэ ыуплъэкIугъ. Продукцием ыльэныкыкIэ зэхачэгъэ лабораторнэ ушэтынхэм кызырагъэлъэгъуагъэмкIэ, гъомылапхъэхэр бгъэфедэн зыплъэ-

кIышт уахътер блэкIыгъэу, продукциер шапхъэхэм адимыштэу кыхагъэщыгъ. Ащ нэмыкIэу, ищыкIагъэ тхапэхэр бэмэ акIыгъугъэхэп.

Джащ фэдэу мы гъомылэпхъэ товархэри ауплъэкIугъэх. Шапхъэхэм адимыштэу специалистхэм щакIохэм къапкы-

рахыгъэхэм ахэтых кIэлэцIыкIу шыгынхэр, джэгуальэхэр, нэмыкIхэри.

Хэбзэгъэуцугъэр зыкукыуагъэхэм тазырэу зэкIэмкIи сомэ мин 405-рэ атыралъхъагъ. ГъэlorышIапIэм уплъэкIунхэр лыгъэкIотэщтых.

(Тикорр.).

МВД-м КЪЕТЫ

Зыдэщылэр шъошIэмэ...

Мыекъуапэ шыщ Стеблянский Артур Виктор ыкыор зыдэщылэр полицием иорганхэм джырэ уахътэм агъэунэфы.

Ар 1984-рэ илъэссым къэхъугъ. ХэбзэухъумахIохэм къэбарэу алэклэпымкIэ, 2015-рэ илъэссым шэкIогъум къалэу Санкт-Петербург Iоф шишIэнэу кIэлакIэр кIуагъэ. Ау 2016-рэ илъэссым гъэтхэпэм и 12-м кышчыублагъэу илахылхэм, игупсэхэм къафы-

теожырэп, зыдэхъугъэр ашIэрэп. ИтеплэкIэ ащ илъэс 30 — 35-рэ ыныбжъ, илъэгагъэ сантиметри 170 — 180-рэ мэхъу, оды, ынэхэр фыжыым нахь пэблагъэх, ышъхъац шIуцIэ-фыжъ зэхэлъ. Кызырэлъэжыны плэкIышIтыр: ышъхъа-пхэтыку сантиметри 3 фэдиз

хъурэ тыркыо телъ, нэгъунджэхэр Iултых. Артур епхыгъэ къэбар горэ шъошIэмэ, къалэу Мыекъуапэ шыIэ телефон номерхэу **(8772) 59-64-00-м, 59-65-53-м, 52-26-32-м, 8-903-465-00-73-м** е 02-м шъуакытеонэу полицием икыулыкыушIэхэр кышъолъэлъух.

АР-м хэгъэгъу кIуцI IофхэмкIэ и Министерствэ ипресс-къулыкыу.

ЦЫФЫР ЫКИ ИСКУССТВЭР

Юф зилэр щысырэн

Ижыккэ кышыублагъу адыгэхэмкэ анахь мэханэ зилагъэр илъэс лэжыгъэ-гъэбжур игъом угъоижыгъэныр ыккы коным егъэклубыгъэныр арыгъэ. Джащыгъум лъапкыгъэр рэхатыгъ ыккы насыпылуагъ.

Ащ фэдэ хъазыр творческэ нэбгырэ пэпчэ игъэпсыккэ-хаби. Еж хэлъ пстэур — дэгъуи, дахи, сэнаушчыгъи кыхэккыжъу, зэгъафэгъу, зэгъэклубгъу гупшысэ лэлэхэр е сэнэхьатимкэ лэлэсагъэр тхылъ шыгъу кызыдэккыккэ — мэгупсэфы. Арыш, тхакло, усакло, оредус, сурэтыш, шэныгъэлэж, артист, журналист зыфэпощтхэмкэ язэчый кызылотыкыгъэр тхыгъэхэм, тхылъхэм, произведенийхэм, сурэтшыгъэ-альбомхэм осэшхо я! ялъэуж утырацэ, уагъэупшысэ, уигулытэ кыагъушчы.

Зэлашлэрэ сурэтышлэу Къат Теуцожь фэгъэхьыгъу къэплон хъумэ, итворчество кыпфызэ-лузыхырэ тхылъ ыккы нэмык лэшлэгъэ маклэп илэр. Илъэс 40-м ехъугъу исэнэхъат шыпкыу сурэтшыным Юф зыдишлэрэм ылэгъугъи, зехишагъи, зехихыгъи ыпшыжыгъ — Юфышхо куу ылэжыгъ, искусствэр еж щыц шыпкыу, ащкэ зэрэлэлэсэм ишысэ иных исурэтшыгъэ зэфэшхьафхэр. Зыщыц адыгэхэм Къатыр ябгъэшлэжынуу щытэп, ау творческэ цыфышхом ыцлэ Адыгеим нахь чыжъу зэрэлугъэми уегъэгущо.

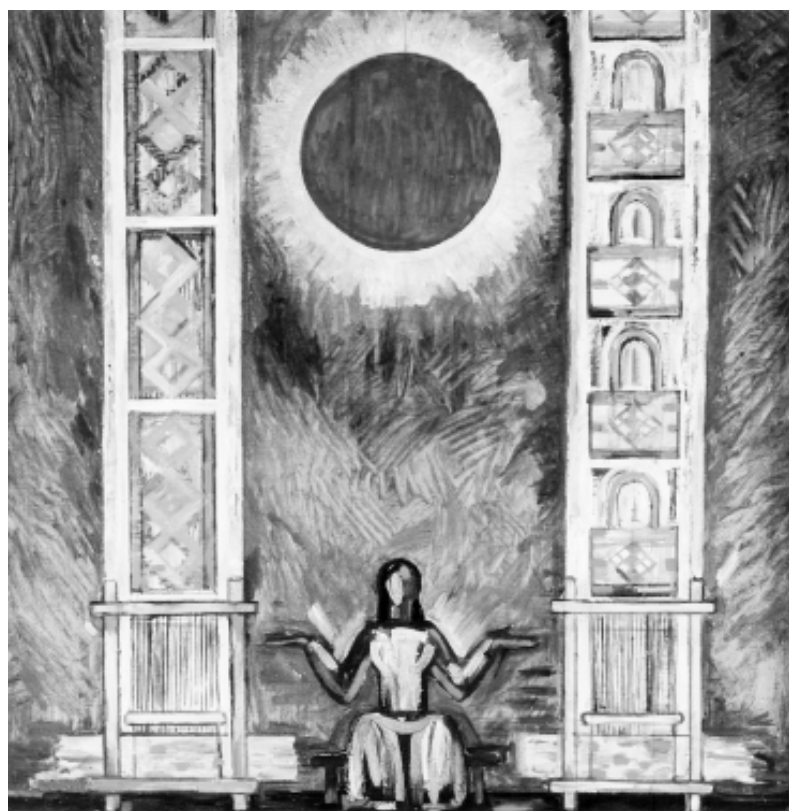
«Къат Теуцожь Урысые Федерацием инарднэ, Адыгеим изаслуженнэ сурэтыш — Пшызэ къралыгъо университетым ихудожественнэ-графическэ факультет кычитлупшыгъэхэм анахь зэлашлэрэ цыфэу кыахэккыгъэхэм ащыц» — етхы искусствэхэмкэ Пшызэ изаслуженнэ Юфышлэшхоу, Пшызэ къралыгъо университетым графикэмкэ икафедрэ ипрофессорэу О. М. Гавриловым.

Ары. Къатыр сурэтыш ин, тхэкло гъэшлэгъон, Юфшлэклошу.

Мэфэки кыдэккыгъу

Теуцожь анахь узэхъопсэ-

20-м тхэныр теубытагъ хэлъу ылэ кыригъэхьагъ. Очерк, зарисовк, хъугъэ-шлэгъэ тхыд зыфэпощтхэмкэ ригъажы, расказхэр бэу кыилэккыгъэх,

ахэм повестхэр ыккы романхэр кыаклэлъыкыуагъэх.

2015-р Къат Теуцожьккэ илъэс кызырэккыуагъэп — кызыхъугъэр илъэс 70-рэ хъугъэ. Имэфэки ригъэхъуллэу Юфыбэ зэшлуиыгъ. Ахэм анахь кыахэщырэр ыккы гу зылъы-озгъатэрэр ищылэныгъэ ыккы итворческэ гъогу лэлэсэм ккэзыгъэнчъу кызычиотыкыгъу, кызыщигъэлэгъукыгъу каталог — Юфшлэгъэшхо лъэгупхэр кызырэдэккыгъэр ары.

«**Мир света и добра**» ащ Т. Къатыр зэреджагъэр. Живописым, графикэм, акварелым, чеканкэм яшапхэ илэ Юфшлэгъи **120-рэ** фэдиз мыщ кыдэхьагъ. Ахэр зэккэлыккэ-зэдиштэу тхылъым цызэгъэклубгъэх.

Каталогыр ООО-у «Качествэм» пчъагъэмкэ 200 хъоу бэмышлэу кышытырадзагъ, теплъэшлу ил. Тхылъым ыккышэу Къатым Иорданием цышыгъэ сурэт купым кыхэхыгъу «Единство» («Зыкыныгъ») зыфилорэр тешыхьагъ. Мы ду-

наишхор анахь зыфэныкър цыф лъапкэ пстэуми языкыныгъэба, янэф ыккы яфабэба!

Тхылъ зэгъохыплэм сурэтшыгъэ инэу, Гъобэкъуае культурэм и Унэу дэтым ичлэхьагъу идэпкэ зэлъызыубытырэ керамикэ бзыгъэккэ зэлъыпккэгъэ монументальнэ панноу «Единство» зыцлэр тет.

Каталогым сурэтышлэу Т. Къатым итворчество фэгъэхьыгъу тхыгъэхэр дэтых: «Сын трех матерей» («Нишымэ акъу») — авторыр, Къокыплэм щыпсэурэ лъапкыхэм яискусствэккэ Къралыгъо музейм илофышлэу Тигран Мкртычевыр ыккы «Мир добра и света» зыфилорэр — зиер искусствоведэу, Урысыем

нэфэу Адыиф» — «Нартхэм» атешлыкыгъу, «Джэгу» сурэт купыр, натюр-морт зэфэшхьафхэр, портретхэр, мэджу-сый диным ифэмэ-бжымэ зыккэ сурэтхэр, «Хъан-Джэрий» зыцлэ сурэт зэхэтхэр, пшысэ-сурэтхэр, «Нэмаз» зыфилохэрэр живописым илъэу шыгъэх.

Графикэм илэ сурэтхэр ащ кыккэ-лэлэккы. Егъэ-жыплэм еж сурэтышлэу Къатым иавтопортрет тет. Мыщ кыкы-щыгъэлэгъуагъэх А. Церетели

ипроизведенихэмкэ ышыгъэ сурэтхэр: А. Казбеги итхыгъу «Элгуджа» зыфилорэмкэ ышыгъэхэр. Анахь уналэ зытеозгъадзэу кысщыхъу В. Пшавела ипроизведениеу «Кровная месь» зыфилорэмкэ сурэт зэхэтхэу ышыгъэхэр. Джащ фэд, А. Казбеги ипроизведениеу «Элисо» хэлъ гупшысэ куур сурэт купккэ Къатым кыгъэлэгъуагъ.

Гъэшлэгъоныгъ, лэлккэ-лэлккэ «Гупсэ мэкъамэхэр», «Сикъуадж» зыфилорэ сурэт зэхэтхэр. «1918-рэ илъэсыр» зыфилорэ сурэт купым адыгэм икынихьагъу кыащыгъэлэгъуагъ, кыащылотагъ. Философие лэлпсэ зилэ сурэтхэу «Цыфыр ыккы уашьор», «Къэрэухэр» зыфилохэрэр гупшысэ заккэх. Пшысэхэмкэ сурэтшыгъабэ мы пычыгъом хэлъ. Ау каталог-тхылъ ушэгъэшхоу, лэлэсэу Къат Теуцожь ищылэныгъэ ыккы итворчество ккэзыгъэнчъу кызычиотыгъу, кызыщытыгъэм тхыгъэ тхьапэныккыккэ кытегушылэгъуагъ.

Теуцожь Цыгъо ипроизведенихэу «Пшы-оркэ зау», поэмэхэу «Родина», «Мафэккэ Урысбий» атешлыкыгъэ сурэтыбэхэмкэ Къат Теуцожь адыгэ лъапкыым я XIX-рэ лэшлэгъум иятонэрэ ныккыом ыккы я XX-рэ лэшлэгъум икыжаплэ адыгэ лъапкыым ищылэ-ккэагъэр кыгъэлэгъуагъ.

Сурэтышлэу Къатыр бэ зы-лэгъугъэ ыккы бэ зышлэрэ цыф Юш. Акварель шьуашэм илэ сурэтхэр кызыщытыгъэ лэхьым кыеушыхьаты сурэтышлэр

зэрэмыгупсэфыр, ренэу мэлъы-хъо, мэгупшысэ, макло, кыгъоты. Мы разделым Теуцожь акварелымккэ хэгъэу зэфэшхьафхэу Болгарием, Венгрием, Иорданием, Тыркуем, Къалмыккыым ащишыгъэхэр, пшысэхэмкэ тхылъхэм кыадыгъэхэгъэ сурэтыбэр, фольклор сюжетхэм атыхыгъэхэр хэхьагъэх. **Каталогыр ушэгъэ, зэгъафэгъэ, купккы, шьуаши зилэ хэутыгъэ Юфшлэгъэшхо.**

Чеканкэр плоньш, лэшлагъэхэм уяплэккырэп.

Шлу пшлэн плэккэу мы дунаим утетыныр шлагъоба?! Ар фызэшлоккы, фэуклочы Къат Теуцожь, лэшлэгъэ дахэ хэлъ — сурэтшыныр ищылэныгъ, гупшысэн-тхэныр ичэц пккыхь. А зэккэ зыфэккыжырэ нэфымрэ шлүмрэ зэфэпщэныр, ахэмккэ дунаир уушээн плэккыныр, уилъэккы ащылэныр ары.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

Сурэтхэр каталогым кыдэхыгъэх.

ФэгъэкIотэныгъэ зилэ цIыфхэм ящыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэр ежъ-ежырэу къащэфынхэу фитыныгъэ джы къаратышт. Нэужым ащ тefэгъэ ахьщэр хабзэм къафызэкIыгъэкIожьышт. Мыщ фэгъэхьыгъэ хэбзэгъуцугъэм ипроект Къэралыгъо Думэм къыхалъхьагъ.

Зыфэе Iэзэгъу уцхэр ащэфынхэ алъэкIышта?

Ау мы шыкIэр хэтIкIэ нахь фэда? ЗэкIэми яамал ар къыхышта? Сыд фэдэ гъэпсыкIа ащ илэщтыр?

Хэбзэгъуцугъэу джыдэм зекIорэм къызэрэдилытэрэмкIэ, Iэзэгъу уцхэр, медицинэ пкъыгъохэр ыкIи хэушъхьафыкIыгъэ гъомылапхьэхэр къызэрэтынэу зытефэрэ цIыфхэм ушъхьагъу зэфэшъхьафхэм къахэкIэу ахэр аIуIкIэнхэу хьурэп. Iофыгъор зэшIохыгъэ хьуным пае цIыфым ифэшъуашэу къытефэрэр иахъщэкIэ къыщэфынхэу, ахэм апэлухьагъэр хабзэм къыритыжынэу агъэнафэ. Ахьщэр къызэрафызэкIагъэкIожьышт шыкIэр джы агъэпсышт.

Росздравадзорым къызэритыгъэмкIэ, икIыгъэ илъэсым мыхэм афэдэ рецепт мин 826-рэ къыратхыкIыгъ ыкIи ахэм арытхэгъэ Iэзэгъу уцхэу аратыгъэхэм сомэ миллиард 44-рэ атеклодагъ. Илъэсым ыкIэм ящыкIэгъэ уцхэр зэкIэ алэклагъэхьагъэх.

ФэгъэкIотэныгъэ зилэхэу Iэзэгъу уцхэр шьолпыр хэбзэ къулыкъухэм къызытыхэрэм ягугъу пшымэ, рецепт миллион 50-у къыратхыкIыгъэм арыт Iэзэгъу уцхэр аратыгъ, сомэ миллиард 54-рэ ахэм апэлухьагъ. Ау рецепт мини 2,6-р зэкIахьанэу хьугъэ. Мыр процентхэмкIэ къэлпытэн хьумэ мэкIэдэд нахь мышIэми, ащ сымэджэ хьылъабэ къыхеубытэ, Iэзэгъу уцхэу ящыкIагъэр аIумыкIэныр ящылэныгъэкIэ шынагъо хьунэу.

Джащ фэдэу фэгъэкIотэныгъэ зилэ цIыфхэм Iэзэгъу уцхэр зэралэклагъэхьэрэ шыкIэр регион 24-мэ Росздравадзорым ащиуплэкIугъ. ЗэригъэунэфыгъэмкIэ, субъект пэпчъ икIу фэдизэу Iофыр щагъэцакIэрэп ыкIи щылэ хэбзэгъуцугъэр ащаукIо.

Iофыгъо гъэнэфагъэхэр къызэрэпыкIырэм фэшI шыкIаIкIэм техьанхэу рахьухьагъ. Ау мыщ фэгъэхьыгъэ хэбзэгъуцугъэр заштэкIэ, ахьщэу къафызэкIагъэкIожьышт гъэнэ-фэгъэшт. Шьолпырэу зыщыпсэухэрэм иилъэс бюджет, Iэзэгъу уцхэм, медицинэ пкъыгъохэм, гъомылапхьэхэм щяуасэ елгытыгъэшт.

Мы Iофыр Адыгеим зэрэщызэхэщагъэм зыщыдгъэгъозэнэу Росздравадзорым АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ иэксперт-специалист шъхьалэу Борис Бочкаревым гущылэгъу тыфэхьугъ.

Ащ къызэриIуагъэмкIэ, хэушъхьафыкIыгъэ цIыф купхэм ящыкIэгъэ Iэзэгъу уцхэр алэ-кIэгъэхьэгъэным фэлорышIэрэ программэм (ОНЛП) къыдыхэлъытагъэу, 2015-рэ илъэсым сомэ миллион 86,8-м ехьу зытефэрэ медицинэ препарат 874-рэ республикэм къыфэкIуагъ. Ахьщабэ зыпэлухьэрэ узхэм зэралэзэхэрэ Iэзэгъу уц Iъэпкъ 36-рэ къалэкIахьагъ, ахэм сомэ миллиони 118-м ехьу апэлухьагъ. ИкIыгъэ илъэсым къыкIоцI Iэзэгъу уцхэр къызэрэащэлэрэ аптечнэ складым сомэ миллиони 192-м ехьу зытефэрэ препаратхэр республикэм иуц шаплэхэм атыригощагъ.

2015-рэ илъэсым щылэ мазэм и 1-м къыщегъэжьагъэу республикэм имедицинэ организациехэм яврачхэм рецепт 59405-рэ къыратхыкIыгъ, а пчъагъэм щыщэу 59084-м арытхэгъэ Iэзэгъу уцхэр цIыфхэм аратыгъ, сомэ миллион 75-м ехьу ащ теклодагъ. Уз хьылъэхэу узэрэлэзэщтым ахьщабэ зыпэлухьэхэрэм алъэныкъокIэ рецепт 2667-у къыратхыкIыгъэм арытхэр зэкIэ сымаджэхэм аIуIагъэх.

— ФэгъэкIотэныгъэ зилэ

цIыфхэр зэрымырэзэ Iофыгъохэр къытахьыллэх, — къелуатэ Борис Бочкаревым. — Ахэр анахьэу зыфэгъэхьыгъэхэр ыпшъэкIэ зигугъу къэтшыгъэ программэр икIу фэдизэу зэрамыгъэцакIэрэр ары: къафыратхыкIыгъэ Iэзэгъу уцыр бэрэ аптекэхэм къамышцэу сымаджэхэр зэрежэхэрэр, IэкIыб къэралыгъом къыщыдагъэкIырэ Iэзэгъу уцэу къафыратхыкIыгъэм ычIыпIэкIэ тикъэралыгъо къышашыгъэр къаратынэу зэрежэхэрэр е уц шаплэм Iлэ-лэ гъэнэфагъэкIэ ящыкIэгъэ препаратыр зэрэчIэмылтым къыхэкIыкIэ, врачым рецептыр къызэрафимытхырэр.

Джащ фэдэу тигущылэгъу къызэрэхигъэщыгъэмкIэ, илъэ-

сым къыкIоцI шIокI имылэу аратын фаеу рецепт 500 къыратхыкIыгъ, Iэзэгъу уцхэр зыщыкIагъэу щыт нэбгырэ 91-мэ арамтыгъэу агъэунэфыгъ. Росздравадзорым АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ рахьыллэгъэ дэо тхылъхэм япхыгъэ уплэкIунхэр специалистхэм ашыгъ. Хьугъэ-шIэгъэ пстэуми япроцент 65-м цIыфхэм яфитыныгъэхэр аукуагъэхэу къычIэкIыгъ. Зифэшъуашэхэм административнэ пшъэдэкIыжхэр арагъэхьыгъэх — врачи 4-мэ ыкIи поликлиники 3-мэ. Тазырэу сомэ 500 — 10000 атыралъхьагъ.

Агъэпщынэнхэр арэп Росздравадзорым IофшIэн шъхьалэу ыгъэцакIэрэр, фэгъэкIотэныгъэ зилэ цIыфым ищыкIэгъэ Iэзэгъу уцыр игъом IэкIэгъэхьэгъэныр ары. ХэкIыплэхэр лъэныкъо зэфэшъхьафхэм къахахы. Гущылэм пае, ОНЛП-м къызэрэдилытэрэмкIэ, къыратхыкIыгъэ рецепти 101-мэ арыт Iэзэгъу уцхэр зэрэщымылэхэм къыхэкIэу, республикэ бюджетым иамаIкIэ ищыкIэгъэ Iэпылэгъур цIыфхэм арагъэгъотыгъ.

ФэгъэкIотэныгъэ зилэ цIыфхэу тишьолпыр исхэмкIэ джы рахьухьэрэ хэбзэгъуцугъаIкIэм ишIуагъэ

къэкIошта? Нахь амалышIуа ар, хьауми Iофыгъо гъэнэфагъэхэр къыпыкIыштхэ? Мы упчIэхэри фэдгъэзагъэх Борис Бочкаревым.

Ащ зэрилытэрэмкIэ, мы шыкIэр тэ тисымаджэхэмкIэ шыгыошIу хьуштэп. АпэрэмкIэ, тикъэралыгъо къыщыдагъэкIырэ Iэзэгъу уцхэм ауасэ нахь фэдэ пчъагъэкIэ IэкIыбым къышашыхэрэр нахь зэрэлъапIэхэм зэпэуцужьынхэр къыхэкIы. Сыда Iомэ псауныгъэр къэухьумэгъэным исистемэ ибюджет амалхэр икIухэрэп. Арышъ, мы Iофым пэлухьащт мылькур пэшлорыгъэшъэу бюджетым щагъэнэфэным къыныгъо къыпыкIышт.

ЯтлонэрэмкIэ, Адыгеим щыпсэухэрэм ялэжьапкIи, япенсии инхэп, арэу зыхьурэм, фэгъэкIотэныгъэ зилэхэм ежъ-ежырэу ящыкIэгъэ препаратыр бэмэ ащэфышъуным ущыгугъынэу щытэп. Уз гъэтылгыгъэ зилэ сымаджэмкIэ ищыкIэгъэ Iэзэгъу уцыр шIокI имылэу къыратыным мэхьанэ иI. Ащ епхыгъэу 2014-рэ илъэсым къышыублагъэу шапхьэ щылэ поликлиникэм иврач мэзишым тельтыгъэе рецептыр къыритхыкIын фитэу, арэу зыхьукIэ, мазэ къэс сымаджэр участкөөм дэжэ IкIон ищыкIагъэп. Ау мы уахьтэм къыкIоцI ащ ипсауныгъэ изытет лыплъэнхэу хьурэп, ежъ зафимыгъазэуи зэрэлэзэштхэ шыкIэр агъэнэфэ-шъуштэп.

Росздравадзорым АР-мкIэ и ГъэлорышIапIэ зэрэащэлэ-рэмкIэ, хэбзэгъуцугъэр рахьухьэ зыхьукIэ, сымаджэр къыхагъэлажьэзэ Iэзэгъу уц щэфыныр агъэпсынэу къыдыхалытэмэ, бэкIэ гъэцэкIэгъошIу хьушт. Гущылэм пае, осэ гъэнэфагъэ иIэу сымаджэм къыфратхыкIыгъэ препаратым нахь лъапIэ фаэмэ е къыдзгъэкIырэм емызэгъымэ, щыкIэрэр хигъэхьожьын фитэу зашыкIэ, нахь тэрэз хьушт. Мыщ дэжьым фэгъэкIотэныгъэ зилэ цIыфыр хэдэн ылъэкIышт ыкIи игъом Iэзэгъу ыгъотышт. Уц шаплэхэми препаратэу ащэхэрэм зырагъэушъомбгун амал ялэшт.

ИШЪЫНЭ Сусан.

Театрэмрэ шылэныгэмрэ

Псэм псэ кыыпегъэкIэжыы

ЛIэшIэгүныкIом нахыбэ зы IофшIапIэм Iутым укыитегушылэныр кIынэп. Ау исэнэхьат фыщытыкIэу фырилэм, игупшысэхэм защыбгъэгүазэ пшIоигIоу упчIэхэр бгъэхьазырынхэу уфежьэмэ, зэгъапшэнхэм шылэныгэм куоу ухащэ. Цыфыр унэгү кыкIэбгъэуцозэ, гъогоу кыкIугъэм гукIэ зыфзогъазэ...

Адыгэ Республикэм и ЛъэкIкъ театрэу Цэй Ибрахымэ ыцIэ зыхьырым иартистэу КIыкI Хысэ цыф цIэрыуабэ зыщапIугъэ кIуаджэу НэшукIуае кыщы-хуэг. ИскусствэхэмкIэ кIэра-лыгIо театральнэ институтыр 1962-рэ ильэсым Москва кы-щиухыг. Ащ кыщыублагъэу исэнэхьаткIэ мэлэжэ.

— КIыкI Юрэ артист инэу сэлъытэ, — кIелуатэ Урысы-

ем изаслуженнэ артистэу, Адыгеим инароднэ артистэу ПэрэныкIо Чатибэ. — Москва тыщызэдеджаг, ЛъэкIкъ театрэм Iоф шызэдэтэшIэ. Юрэ уригIу-сэу спектаклэм ухэлэжьэным укIэхьопсэу бэрэ кыхэкIы. ПсынIкIэу угурэлэ. ОшIа, кыб-гот артистым ынэгү укIэплэныр, кыбгурылоныр, кыгъэлъэгонэу кыпшырэм гукIы, псэкли ухи-цэным имэхьанэ цыклоп. Цыфым

епIорэр зэрэзэхихырэр шIукIэ кыютэжыын фаеу тэлъытэ. Юрэ ныбджэгүшIу, адыгагъэ хэлъ, ролэу кышIыхэрэм псэ кIапе-гIакIэ.

Спектаклэ 200 фэдимэ Ю. КIыкIыр ахэлэжыаг. Классикэм хэхьэгъэ произведенихэм ате-хыгъэ кыгъэлъэгонхэм кыащи-шыгъэ ролхэр шылэныгэм егъа-ши хэкIокIэштхэп. Хь. Шъхьап-лэкIом ипIесэу «Даутэм» зы-филорэм Ю. КIыкIым Советскэ Союзым и ЛIыхъужьэу Нэхэе Даутэ ироль кыщишыг.

Спектаклэр апэрэу Пэнэжы-кIуае кыщагъэлъэгүаг. Цы-фыбэ зэрэплъыгъэм даклоу, ана-хьэу кыхэдгъэщырэр Нэхэе Даутэ янэ кырилогъагэр ары.

— СкIо сынэгү кыкIэбгъэуц-ожыг. Тхьауегъэпсэу, — нэп-сыр зерилэкIэхызэ Даутэ янэ гум иль гушылэхэр артистым кы-фигъэзэгъагъэх.

Н. Островскэм ытхыгъэу «Щы-лычыр зэрэпсыхьагэр» зыфилорэ кыгъэлъэгоным Павел Корча-гиным ироль Ю. КIыкIым кызэ-рэцишыгъагэм шIэныгъэлэжьхэр,

театроведхэр, нэмыкIхэри тегу-щылагъэх. ЛIыхъужьэу алъытэ-рэ П. Корчагиным иобраз арти-стым кызэригъэлъэгүагэм ду-нэе мэхьанэ езытыгъэхэр иску-ством илофышIэхэм кIахэкIыгъэх. «Псэлъыхьохэр», «Шъузабэхэр», «Мэдэя», «ТыкIэсыжыг», «Дэ-хэбаринэ ихьакIэщ», нэмыкI спек-таклэхэм ягугу кыэтшы зыхьукIэ, КIыкI Юрэ ыцIэ кыетIо тшIоигIоу зэфэхьысыжьхэр тэшIых.

Урысыем изаслуженнэ арти-стэу, Адыгеим инароднэ артистэу КIыкI Юрэ итворчествэ фэгъэ-хьыгъэ зэхыхьэ икIоджэ гупсэу НэшукIуае шызэхашэшт. Ащ кыщызэхэтыгъэм тигъээтетеджэ-хэр щыдгъэгъозэштых. Артистыр артист зышIырым нахь игъэкло-тыгъэу тыкыитегушылэшт.

Опсэу, Юр, Тхьэм бэгъашIэ уешI! Ильэс 80-р Кавказым щып-сэхэрэмкIэ бэп. УигухэлъышIу-хэм уафакIозэ, цыфхэм нахы-бэрэ уалукIэнэу пфэтэлэ. Теат-рэр о уищылэныг.

Сурэтхэр КIыкI Юрэ зыхэ-лэжьэгъэ спектаклэхэм кыащи-тетхыгъэх.

Спортымрэ ныбжыкIэхэмрэ

ЯкIулайныгъэ хагъахьо

Адыгэ Республикэм испартакиадэ МыекIуапэ щыкIуагъ. Дзэм кIуыкIушIэ кIошт ныбжыкIэхэр зэлукIэгүхэм ахэлэжыагъэх. Хэгъэгү зэошхом ТекIоныгIэр кызэрэщыдахы-гъэм зэнэкIокIур фэгъэхьыгъаг.

Республикэм физкультурэмкIэ ыкIи спортымкIэ и Коми-тет иотдел ипашэу ЛIыбзыу Сусанэ кызэрэтилиуагъэу, футболымкIэ, волейболымкIэ, нэмыкI спорт лъэкIхэмкIэ зэнэкIокIугъэхэм ухьазырыныгъэ дэгүу кыагъэлъэгүаг.

ТэхьутэмыкIое районым иныбжыкIэхэм спорт лъэкIк-хэу псауныгIэр зыгъэпытэрэмэ, футболым, нэмыкIхэм ча-нэу ахэлэжыагъэх, хагъэунэфыкIырэ чIыплэхэр кыдахыгъэх. НыбжыкIэхэм япашэхэу БжъэшIо Рэмэзан, ЦыкIу Налбый, фэшъафхэм зэхэщэн IофыгIохэр дэгүу агъэцэкIагъэх.

Сурэтхэм арытхэр: **ныбжыкIэхэм афэгүшIох, Тэхьутэ-мыкIое районым икоманд.**

Гандбол

Чыплэм изакIоп кыэтлэтыгIэрэр

Урысыем изэнэ-кIокIу хэлэжьэрэ гандбол командэхэу апшъэрэ купым хэтхэм язичэзыу ешIэгүхэр Мые-кIуапэ щыкIуагъэх. Волгоград, Ставрополь яспортсменхэр тыхьэкIагъэх.

«Адыф-2»-р я 7 — 10-рэ чыплэхэм якIыдэхын фэгъэхьыгъэ зэлукIэгүхэм ахэлэжыаг, типшъашъэхэр я 9-рэ хуэгъэх. Тренер шъхьалэу Валерий Гончар кызэрэтилиуагъэу, Адыге-им щыц пшъашъэхэр ильэ-си 2 — 3-кIэ анахьыкIэх нэмыкI командэхэм ахэт-хэм. Ар кыдэплэйтэмэ, я 9-рэ чыплэр кызэрэ-дахыгъэм фэшI тыубыхэр-рэп. Неушрэ мафэм тель-ытагъэу тиешIаIохэм Iоф адашIэ.

КIэух зэлукIэгүхэр

Суперлигэм щешIэрэ «Адыфыр» я 9 — 11-рэ чыплэхэм якIыдэхынкIэ кIэух зэлукIэгүхэм ахэлэ-жъэшт. Гум кIео апэрэ чы-плэ 8-р зыхыгъэхэм «Ады-ифыр» зэрэхэмыфагэр.

**НэклубгIор
зыгъэхьазырыгIэр
ЕМТИЛЬ Нурбый.**

ЗэхьыщагIэр ыкIи кыдэзы- гъэкIырэр:

Адыгэ Республи-кэм лъэкIкъ IофхэмкIэ, IэкIыб кIэралхэм ащы-псэурэ тильэкIкыгъу-хэм адырIэ зэпхы-ныгъэхэмкIэ ыкIи кIэбар жьугъэм иамал-хэмкIэ и Комитет Адресыр: ур. Кре-стьянскэр, 236

Редакциер зыхьышIэр:

385000,
кI. МыекIуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:

приемнэр:
52-16-79,
редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр:
52-49-44,
редактор гуадзэр-
пшъэдэкIыжэ зы-
хьырэ секретары:
52-16-77.

E-mail:

adygvoice@mail.ru

Зышаушыхьаты- гIэр:

Урысые Федерацием хэутын IофхэмкIэ, телерадиокъэтын-хэмкIэ ыкIи зэлы-IэсыкIэ амалхэмкIэ и Министерствэ и Темыр-Кавказ чIыплэ гIэIоры-шIапл, зэраушыхьа-тыгъэ номерыр ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр

ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
кI. МыекIуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

ЗэкIэмкIи пчъагIэр

5063
Индексхэр
52161
52162
Зак. 178

Хэутыным
узщыкIэтхэнэу щыг
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00
ЗыщыкIэтхэгъэхэ
уахьтэр
Сыхьатыр 18.00

Редактор
шъхьалэр
Дэрбэ Тимур

Редактор шъхьалэм
иапэрэ гуадзэр

**МэщIэкIо
Саид**

ПшъэдэкIыжэ
зыхьырэ
секретары
**ЖакIэмыкIо
Аминэт**